

TOXIKOLOGICKÝ KONGRES V USA

Ve dnech 16. až 19. září 1995 se v Rochesteru (New York) uskutečnil Kongres klinické toxikologie Severní Ameriky. Jedná se o tradiční setkání toxikologů s poměrně velmi bohatým programem a paralelně probíhajícími sekcemi. Americká akademie klinické toxikologie a Společnost klinické toxikologie USA ve spolupráci se společností Micromedex, Inc. každoročně vypisuje konkurz pro účast toxikologů z východoevropských zemí. Výběrové řízení probíhá na základě zhodnocení zasláního abstrakta předpokládaného sdělení, životopisu uchazeče a seznamu vybraných publikací. Tato stipendia byla vysána dvě pro východní Evropu a z počtu více než dvou stovek uchazečů bylo jedno stipendium uděleno do ČR a druhému vědci z Polska. Kongres měl více než tisíc účastníků, převážně Američanů. Vzhledem k bohatosti programu je možné referovat jen o některých problémech, které zde byly prezentovány.

V úvodních přednáškách prvního dne byla pozornost věnována drogové závislosti - nikotin, opiáty a alkohol. Za zmínku stojí, že tendence toxikologů v USA je zařadit nikotin jako návykovou látku a kontrolovat jeho distribuci. U opiátů bylo poměrně přehledně vysvětleno, jakým způsobem se váží na specifické receptory a jak je možné pomocí modifikace molekuly drogovou závislost na opiátech léčit. U alkoholové závislosti bylo prokázáno, že zde hrají roli genetické vlivy - gen zodpovědný za alkoholismus, jehož manifestace se v „příznivých“ podmínkách (konzumace alkoholu) projeví jako alkoholová závislost. Rizikem zůstává

známý fakt poškození jater, CNS atd.

Další sekce byla věnována léčbě akutních intoxikací, která sice nepřinesla nic nového - první pomoc a léčba je velmi podobná jako u nás, tj. zachování životních funkcí, eliminace jedu z organismu různými způsoby, a pokud existuje - specifická léčba. Důraz byl kladen na analytické zjištění toxických látek a jejich metabolitů v biologickém materiálu. V této druhé oblasti je nutno konstatovat, že úroveň našich metod je ve srovnání s možnostmi v USA na značně nižší úrovni.

Toxikologii u těhotných žen byla věnována následující sekce. Souvisí to s problémem USA - rostoucí drogová závislost u těhotných žen s možnostmi prostupu drogy přes placentární bariéru a vytvoření závislosti u novorozence, stejně tak jako po porodu vytvoření závislosti pitím mateřského mléka. Opět zde byl kladen důraz na analytické metody a prevenci. V této souvislosti není bez zajímavosti, že protidrogový program v USA je komplexní a začíná již od úrovně mateřských škol.

Předposlední sekce byla věnována křečím a neurotoxickému poškození. V této sekci byla také prezentována přednáška J. Bajgara, J. Fuska a J. Vachka "Improvement of prophylaxis and treatment of organophosphate poisoning". Setkala se s poměrně bohatým ohlasem: v diskusi byly dotazy na vedlejší účinky antidota, jakým způsobem se zavádí do praxe, včetně ověření na dobrovolnících, obecně se diskutovalo o názorech na profylaxi a léčbu intoxikace organofosfáty. Po přednášce bylo autorům vysloveno uznání jak za odbor-

nou úroveň, tak za úroveň prezentace předsedou výboru pro konkurzní řízení (prof. Burkhardt), předsedou organizačního výboru (prof. Lambiase) a jedním z nestorů americké toxikologie prof. Robertsonem. V této sekci také autor diskutoval k jiným přednáškám, zejména k etiologii křečí, která může být různého původu, např. přes cholinergní nebo GABA receptory, eventuálně přes další mediátory.

Poslední sekce byla věnována poškození plic - vzniku plicního edému. Jedná se o přímou interakci některých látek s epitelem alveolu. Byl zde prezentován i model inhalačního poškození plic za použití povrchově aktivních látek. Také k této problematice autor diskutoval, a to také proto, že tuto přednášku přednesl dr. Shih, který pracuje v americkém vojenském ústavu v Edgewoodu.

Kromě přednášek bylo prezentováno více než 200 plakátových sdělení zaměřených k nejrozsáhlejší toxikologické problematice. Z nich si zaslouží zmínku poster o omylech při měření aktivity cholinesteráz u pracovníků s karbamáty a organofosfáty, dále sdělení o otravě anticholinergiky, která vznikla z ilegálně dováženého rodenticidu (léčba byla prováděna fyzostigminem a J. Bajgar zde diskutoval o použití 7-MEOTY). Podobná diskuse byla vedena u popisu případu intoxikace očnicími kapkami s obsahem atropinu, opět léčená fyzostigminem. Několik plakátů bylo věnováno zásobování antidoty v nemocnicích, z našeho hlediska jsou preferovány atropin a pralidoxim. Zajímavá byla experimentální práce o intoxikaci psů organofosforovými insekticidy, kde byla sledována aktivita izoenzymů cholinesteráz a prokázána jejich nerovnoměrná inhibice. Následující plakáty byly věnovány dalšímu vzdělávání v toxikologii. O tomto systému se diskutovalo i v samostatné sekci, které se autor nezúčastnil, ale konzultoval ji s předsedou Společnosti klinické toxikologie USA. Není bez zajímavosti, že systém zvyšování kvalifikace toxikologů v USA je poměrně detailně propracovaný a zahrnuje teoretická a praktická školení či

kursy, včetně zkoušek. Přitom pro zkoušky je nutno dosáhnout určitého počtu bodů, které uchazeči získávají právě absolvováním nejen zmíněných kursů a školení, ale také účastí na diskutovaném kongresu, kde je každému bloku přednášek přiřazen určitý počet bodů. Pro zajímavost je možno uvést, že oběma přednáškám stipendistů z ČR i Polska byl přiřazen nejvyšší počet bodů. Poslední zajímavý plakát byl o rozdělení závažnosti otravy organofosfáty podle výsledku SPECT (Single Photon Emission Computerization Tomography). Tato vysoce náročná technika však velmi dobře koreluje s klinickými symptomy a aktivitou cholinesteráz. Souhrny prací byly publikovány in extenso v renomovaném časopise Journal of Toxicology - Clinical Toxicology.

Celá akce byla na vysoké společenské úrovni, kromě úvodní recepce za přítomnosti zástupců státu New York a závěrečné recepce byla uspořádána i slavnostní večeře pro oba vítěze konkurzu za přítomnosti vedoucích osobností americké toxikologie.

Závěrem je možno konstatovat, že vybrání práce z ČR z tak velkého množství uchazečů svědčí o vysoké odborné úrovni práce katedry toxikologie (KTOX VLA) a prezentace na tomto kongresu byla dobrou reprezentací jak ČR, tak VLA JEP. Je možné říci, že v určitých případech byla pro některé účastníky i překvapením, protože takovou reprezentaci z východoevropských zemí nečekali. V kontaktech s toxikologickou společností USA a jejími pracovníky, zejména s těmi, kteří se zabývají podobnou problematikou jako KTOX, se bude - vzhledem k výsledkům ČR na této akci - pokračovat a získané poznatky budou také využity pro plánování příštích výzkumných úkolů.

Plk. doc. MUDr. Jiří Bajgar, DrSc.
VLA JEP Hradec Králové

Do redakce došlo 19. 10. 1995